

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРОПИВНИЦЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ІНСТРУКЦІЯ

**З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 47-ОП
ДЛЯ СТОЛЯРА**

м. Кропивницький

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРОПИВНИЦЬКИЙ БУДІВЕЛЬНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора КБФК
12.04.2022р. № 52

ІНСТРУКЦІЯ

З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 47-ОП ДЛЯ СТОЛЯРА

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Дія інструкції поширюється на всі підрозділи закладу освіти. Інструкція розроблена на основі НПАОП 0.00-8.03-93 "Порядок опрацювання та затвердження власником нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві", НПАОП 0.00-4.15-98 "Положення про розробку інструкцій з охорони праці". Інструкція з охорони праці встановлює вимоги щодо безпеки життєдіяльності столяра .

1.2. Інструкція встановлює порядок безпечного ведення робіт на робочому місці в приміщеннях, на території закладу освіти та інших місцях, де столяр виконує доручену йому роботу керівником закладу освіти.

1.3. Інструкція з охорони праці є обов'язковою для виконання відповідно до Закону України «Про охорону праці» і Кодексу законів «Про працю» України. За невиконання даної інструкції столяр несе дисциплінарну, матеріальну, адміністративну та кримінальну відповідальність.

1.4. Адміністрація закладу освіти здійснює страхування працівника від нещасних випадків та професійних захворювань. В разі ушкодження здоров'я на виробництві, він має право на відшкодування заподіяної йому шкоди. Відшкодування здійснюється Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві відповідно до чинного законодавства.

1.5. Перед призначенням на роботу працівник закладу освіти повинен пройти медичний огляд. Для своєчасного виявлення і лікування хронічних захворювань працівник не рідше за один раз на рік підлягають плановому обстеженню. На кожного працівника закладу освіти заводиться санітарна книжка встановленого зразка.

1.6. Всі працівники (загальних професій) навчального закладу періодично, один раз на рік проходять навчання з питань охорони праці яке проводиться у вигляді складової частини безпеки життєдіяльності. Перевірка знань працівників закладів освіти з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності проводиться за нормативно – правовими актами з охорони праці, санітарної, пожежної, безпеки тощо, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків. Періодична перевірка знань з охорони праці проводиться не рідше одного разу на рік при роботі на механічному обладнанні (верстатах).

1.7. Всі новоприйняті працівники повинні пройти вступний інструктаж. Вступний інструктаж проводиться спеціалістом служби охорони праці. Запис про проведення вступного інструктажу робиться в журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається службою охорони праці а також у наказі про прийняття

працівника на роботу. Після цього проводиться остаточне оформлення новоприйнятого працівника, і направлення його до місця роботи.

1.8. До початку роботи, безпосередньо на робочому місці, кожен новоприйнятий на роботу працівник, повинен пройти первинний інструктаж з охорони праці. Столяр проходить повторний інструктаж не рідше за один раз на 3 місяця. Результати інструктажу фіксуються в журналі інструктажів на робочому місці.

1.9. Столяр зобов'язаний дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку, виконувати режими праці і відпочинку.

1.10. У разі виконання робіт, які не передбачені трудовою угодою або на які не оформлюються розпорядження чи інші документи, працівник повинен одержати цільовий інструктаж на робочому місці.

1.11. Столяр повинен знати і дотримуватися правил особистої гігієни. Перед початком роботи і після перерв в роботі необхідно мити руки з милом.

1.12. Столяр несе персональну відповідальність за невиконання, або неналежне виконання правил безпеки життєдіяльності визначені інструкціями, наказами, розпорядженнями, вказівками вищестоящого керівника.

1.13. До виконання столярних робіт допускаються особи не молодше 18 років, які пройшли навчання за професією столяра, мають досвід роботи і пройшли також:

- медичний огляд і визнані придатними до роботи за даною професією;
- вступний інструктаж з охорони праці, виробничої санітарії і пожежної безпеки;
- первинний інструктаж, навчання, стажування на робочому місці і які отримали посвідчення на право самостійної роботи.

1.14. Допуск столяра до самостійної роботи оформлюється наказом директора.

1.15. При введенні в дію нових правил безпеки при виконанні робіт, після нещасного випадку або аварії, що трапилися на робочому місці через порушення працюючими правил охорони праці, при установленні фактів незадовільного знання працівником інструкцій з охорони праці може бути призначена позачергова перевірка знань.

1.16. Столяр повинен знати правила пожежної безпеки і вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння (вогнегасниками) та мати навички в наданні домедичної допомоги.

1.17. Робочим інструментом столяра може бути: сокира, молоток, кліщі, пила, цвяходер, електрифікований інструмент та інше.

1.18. Столяр повинен:

1.18.1. Виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку.

1.18.2. Користуватися виданим спецодягом, спецвзуттям і засобами індивідуального захисту.

1.18.3. Не допускати на своє робоче місце сторонніх осіб.

1.18.4. Виконувати тільки ту роботу, за якою він проінструктований і яка доручена керівником робіт.

1.18.5. Не виконувати вказівок і розпоряджень, які суперечать правилам охорони праці.

1.18.6. Пам'ятати про особисту відповідальність за виконання правил охорони праці та безпеку товаришів по роботі.

1.18.7. Надавати домедичну допомогу потерпілим при нещасних випадках.

1.18.8. Утримувати в чистоті і порядку своє робоче місце, не захаращувати його.

1.19. Головні шкідливі та небезпечні виробничі фактори, які можуть діяти на столяра:

- порізи, удари рук при неправильному користуванні ручним інструментом та при його несправності;

- скалки рук, пошкодження та засмічення очей шматками матеріалів, що відлітають, тирсою та інше;

- удари тіла при неправильному перенесенні та складування матеріалів;
- порізи пальців та пошкодження очей при неправильному загостренні інструменту;
- ураження електрострумом при користуванні електроінструментом.

1.20. Під час роботи з електрифікованим інструментом столяр повинен мати посвідчення, яке б засвідчувало, що він знає їх будову та правила безпечної експлуатації мати групу допуску не нижче II групи.

1.21. До роботи на деревообробних верстатах допускається столяр , який має посвідчення про навчання та проінструктований з безпечних прийомів роботи на кожному з них.

Біля кожного верстата повинна бути інструкція з його безпечної експлуатації.

1.22. Столяр забезпечується спецодягом:

- костюм бавовняний;
- рукавиці;
- черевики;

1.23. Для перенесення та зберігання інструменту, цвяхів та інших дрібних деталей столяр повинен користуватися індивідуальною сумкою, портативним ручним ящиком. Ріжучі частини інструмента слід захищати чохлами.

1.24. Забороняється виконувати столярні роботи на неогороджених робочих місцях, розташованих на висоті 1,3 м і більше над землею чи перекриттям, в неосвітлених або затемнених місцях.

1.25. Рукоятки ручного інструменту повинні бути виготовлені з деревини твердих та в'язких порід. Інструменти повинні бути справними та щільно насадженими на рукоятки. Забороняється застосовувати ручний інструмент, який має вибоїни, відколи; на бокових гранях у місцях затискання їх руками не повинно бути задирок та гострих ребер; на дерев'яних поверхнях ручок не повинно бути сучків, задирок, тріщин; поверхня повинна бути гладкою, не повинно бути наклепів.

1.26. Палити дозволяється тільки в певних місцях.

1.27. Забороняється випивати спиртне на робочому місці або приходити на роботу в стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння.

2. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПЕРЕД ПОЧАТКОМ РОБОТИ

2.1. Перед початком роботи столяр повинен оглянути робоче місце, прибрати непотрібні матеріали, предмети, звільнити проходи і підготувати до роботи інструменти та пристосування.

2.2. Ручний інструмент перевіряється візуально; особлива увага приділяється щільності насадки його на ручках та загостренню.

2.3. Упорядкувати спецодяг, засоби індивідуального захисту.

2.4. Перевірити достатність освітлення.

2.5. Одержати від керівника робіт завдання.

3. ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ РОБОТИ

3.1. Обтісування деревини слід виконувати з правого боку в напрямку від основи до верхів'я, при цьому необхідно становитися так, щоб права нога знаходилась як можна далі від деревини.

Під час тесання сокирою оброблювана деревина повинна знаходитись на підкладках, що виключають її самовільне зсування та скочування.

3.2. Обробка матеріалів повинна виконуватись на жорсткій основі (земля, перекриття).

Забороняється виконувати ці роботи на настилах риштувань і помостів. На них допускається тільки збирання, монтаж та припасування деталей.

3.3. Під час улаштування риштувань, помостів та інших засобів підмащування столяр повинен керуватися одержаними від керівника робіт кресленням, планом виконання робіт (ПВР).

3.4. Риштування і помости слід установлювати на сплановану площадку, на щільні (нерозрізні) дерев'яні підкладки товщиною не менше 5 см, покладені під кожен пару стояків перпендикулярно до стіни будівлі.

Не дозволяється вирівнювати підкладки за допомогою цеглин, каменів, відрізків, дошок.

3.5. Конструкції огороження повинні складатися зі стояків, струганого поруччя, розташованого на висоті не менше 1,1 м від робочого настилу, одного проміжного елемента та бортової дошки висотою не менше 15 см. Ширина настилу на риштуваннях і помостах повинна бути не менше 2 м - для кам'яних, 1,5 м - для штукатурних, 1 м - для малярних та монтажних робіт. Настили на риштуваннях і помостах повинні мати рівну поверхню з щільною між дошками не більше 5 мм. З'єднання щитів допускається тільки по їх довжині, причому кінці елементів, які стикаються, повинні знаходитись на опорі і перекривати її не менше, ніж на 0,2 м в кожний бік. При улаштуванні риштувань зазор між робочим настилом і стіною будівлі повинен бути: при кам'яній кладці - 50 мм, при оздоблювальних роботах - 150 мм.

3.6. Риштування кріпляться згідно з ПВР.

3.7. Забороняється кріпити риштування до карнизів, труб, та інших виступаючих конструкцій будівлі.

Розбирання кріплення повинно виконуватись в присутності керівника робіт.

3.8. Забороняється виконувати роботи на покрівлі з риштувань і конструкцій під час ожеледиці, густого туману, зливи, грози, снігопаду, при швидкості вітру 15 м/с і більше.

3.9. Під час виконання скління:

3.9.1. Ящики зі склом працівник повинен ставити вертикально, а не на бік. Зберігання скла без тари забороняється.

3.9.2. Всілякі операції зі склом (установка в ящик, перестановка скла і т.д.) працівник повинен виконувати в рукавицях.

3.9.3. Вітринне скло і скло великих розмірів переноситься працівником за допомогою спеціальних лямок (носильні ремені) у вертикальному положенні та за допомогою помічників.

3.9.4. При переносі скло працівник повинен тримати збоку. Нести скло, тримаючи його перед собою, а також у горизонтальному положенні забороняється.

3.9.5. При перенесенні лист скла працівнику необхідно брати однією рукою знизу, а іншою зверху.

3.9.6. Працівнику забороняється підніматися по сходам зі склом у руках, скло повинне бути подане знизу в потрібний момент.

3.9.7. До місця робіт скло переноситься працівником у вертикальному положенні в спеціальних легких ящиках з тонких дошок чи фанери з двома ручками.

3.9.8. Щоб попередити поранення рук при перенесенні скла працівник повинен надягти рукавиці і накласти на гострі грані скла подушки з дрантя чи іншого м'якого матеріалу.

3.9.9. До початку робіт працівнику необхідно упорядкувати своє робоче місце, забрати все зайве з робочого столу і біля нього, зручно і стійко розташувати скло, приготовлене для різання, і ящики для відходів. Бій скла і відходи варто збирати в ящики і в міру нагромадження видаляти з майстерні, тому що залишені на підлозі чи на верстаті обрізки й уламки скла можуть стати причиною поранення.

3.9.10. Бите скло та його відходи скла працівнику дозволяється збирати в рукавицях.

3.9.11. Працівник при розрізанні скла зобов'язаний працювати в нарукавниках і фартуху (закриваючому ноги нижче колін).

3.9.12. При різанні скла і при очищенні рам від битого скла працівник зобов'язаний надягти захисні окуляри.

3.9.13. Працівнику забороняється різати брудне і мокре скло, його необхідно протерти хоча б по лінії різання.

3.9.14. При різанні скла алмазами і сталевими склорізами працівник використовує напалічники з шкіри чи гуми.

3.9.15. При різанні стекол працівник зобов'язаний застосовувати алмаз або склоріз у залежності від товщини скла. Алмази нумеруються по величині каменю: алмази № 1 і 2 (самий м'який камінь) застосовувати для різання двох міліметрового скла; алмаз № 3 – трьох міліметрового; № 4 – чотирьох міліметрового; алмаз № 5 – п'яти міліметрового, дзеркального; алмаз № 6 – самий великий алмазний камінь пресованого скла.

3.9.16. При різанні скла працівник повинен дотримуватися наступних правил:

- не різати скло без розсувних шаблонів і безпечної лінійки, що рухається;
- звертати увагу на положення грані алмаза, що ріже: гострий кут повинен бути звернений вперед у напрямку різання скла;
- не торкатися алмазом до яких-небудь твердих предметів: металу каменю;
- не впускати алмаз на підлогу, тому що грань його може змінити напрямлення;
- не різати брудне скло, що має нерівності, пухирці, камені нерозплавленого піску, матовий наліт чи засмага;
- при різанні скла алмаз тримати вертикально;
- у наявності різання скла не зривати алмаз із крайки скла до закінчення різання.

Скло, принесене з морозу, працівнику дозволяється різати тільки в теплому приміщенні після відігрівання і повного їхнього висихання.

3.9.17. Різати скло, навіть саме дрібне, не на верстаті, забороняється.

3.9.18. При використанні електро-склоріза напруга струму повинна бути не вище 42 В. При роботі електро-склорізом необхідно дотримувати обережність, щоб уникнути опіків і ураження електрострумом.

3.9.19. Якщо зроблений алмазом проріз недостатньо глибокий, треба зробити повний проріз поруч з першою зі зворотної сторони, на тій же місці. Ламати скло без прокреслювання склорізом чи алмазом забороняється. Найкраще ламати скло об край верстата, а вузькі краї скла відламувати склорізом, захоплюючи його прорізами оправи чи спеціальним інструментом.

3.9.20. При гарному надрізі скло ламають, взявши за краї руками, при невеликому затупленні алмаза варто простукати знизу оправою склоріза поки не з'явиться початкова тріщина, потім ламати скло.

Виконувати скляні роботи на висоті забороняється:

- при зледенінні ліхтаря і покрівлі, з яких роблять скління;
- при повітрі силою більш 10 м/с;
- у темряві, якщо немає необхідного, штучного освітлення місця роботи і підходів до нього.

3.9.21. При роботі з приставних драбин можна стояти на щаблях, що знаходиться на відстані не менш 1 м від верхнього кінця драбини.

3.9.22. Дозволяється застосовувати драбини, що мають урізні сходинки; поверхні сходинок не повинні бути слизькими.

3.9.23. Забороняється спирати приставні сходи на стекла (у вітринах). Ставити сходи дозволяються з нахилом не більш 60°.

3.9.24. Інструмент необхідно зберігати в спеціальній сумці чи кишенях спецодягу так, щоб він не міг упасти з висоти.

3.9.25. Матеріали варто надійно закріплювати, на місці проведення робіт не допускаючи падіння їх.

3.9.26. До вставки скла необхідно:

- підготувати робоче місце;
- розкласти інструмент, пристосування, штапики, прокладки;

- ретельно перевірити і, у випадку несправності, виправити фальці, тому що при вивірці скла на підкладках у фальці (на шматочках дерева, гуми й ін.) скло може лопнути.

Скло, що вставляється, варто рухати до прорізу по настилі разом з підкладками, покладеними в одному рівні з нижнім фальцом, скління вікон варто робити тільки на подвійній замазці, тому що фальці плетіння не завжди бувають в одній площині, скло лягає нещільно і при закріпленні шпильками воно від натискання може лопнути.

При вставці скла на штапиках з замазкою чи з еластичними прокладками необхідно стежити, щоб цвяхи чи шурупи не доторкувалися скла .

Протирати скло в глухих рамах і фрамугах необхідно зсередини приміщень. Не можна протирати руки тією ж ганчіркою, якою протирають скло.

4.ВИМОГИ БЕЗПЕКИ ПІСЛЯ ЗАКІНЧЕННЯ РОБОТИ

4.1. Відключити верстати, електроінструмент, пристосування від електромережі.

4.2. Прибрати робоче місце від будівельного сміття.

4.3. При роботі на верстатах протерти і змастити частини, що труться (при відключеному від електромережі верстаті).

4.4. Протерти інструмент, скласти його в інвентарний ящик.

4.5. Спецодяг, засоби індивідуального захисту скласти у відведене для нього місце.

4.6. Вимити руки, обличчя з милом.

5.ВИМОГИ БЕЗПЕКИ В АВАРІЙНИХ СИТУАЦІЯХ

5.1. У випадку будь якої аварійної ситуації виконати наступні дії:

- у разі відключення електроенергії, терміново вимкнути все електрообладнання, яке знаходилося в роботі;

- у разі аварії в системах водопостачання чи каналізації необхідно терміново перекрити крани водопостачання і викликати аварійну службу водоканалу;

- у разі виникнення пожежі (чи загоряння) необхідно вжити заходів щодо евакуації здобувачів освіти із приміщення відповідно до плану евакуації, а у разі потреби звернутися по допомогу до інших працівників; негайно повідомити пожежну охорону за телефоном 101; приступити до ліквідації пожежі згідно з діючою в закладі інструкцією з пожежної безпеки;

- у разі травмування працівника закладу або здобувача освіти необхідно надати домедичну допомогу і якнайшвидше відправити потерпілого до медпункту.

Домедична допомога у разі нещасних випадків, надзвичайних подій тощо

При нещасних випадках дуже важливо до приїзду лікаря своєчасно надати домедичну допомогу потерпілому. Контроль за організацією надання першої долікарської допомоги, наявністю та комплектністю аптечок, справністю пристосувань та засобів надання домедичної допомоги, а також навчання учасників освітнього процесу покладається на медичних працівників та адміністрацію закладу освіти.

Схема послідовності дій при наданні домедичної допомоги:

1. Вивести потерпілого з оточення, де стався нещасний випадок.

2. Вибрати потерпілому найбільш зручне положення, що забезпечує спокій.

3. Визначити вид травми (перелом, поранення, опік тощо).

4. Визначити загальний стан потерпілого, встановити, чи не порушені функції життєво важливих органів.

5. Розпочати проведення необхідних заходів:

- зупинити кровотечу;

- зафіксувати місце перелому;

- вжити реанімаційних заходів (оживлення): штучне дихання, зовнішній масаж серця;

- обробити ушкоджені частини тіла.

6. Одночасно з наданням домедичної допомоги необхідно викликати швидку допомогу або підготувати транспорт для відправки потерпілого до найближчої медичної установи.

7. Важливо знати обставини, за яких сталася травма, умови, які спонукали до її виникнення, та час, годину і навіть хвилини, особливо, коли потерпілий втратив свідомість.

У разі різкого порушення або відсутності дихання, зупинки серця негайно зробити штучне дихання, та зовнішній масаж серця і викликати за телефоном 103 швидку медичну допомогу.

Надання домедичної допомоги при ураженні електричним струмом: якнайшвидше звільнити потерпілого від дії струму:

- вимкнути рубильник або викрутити запобіжник;
- вимкнути мережу живлення.
- сухою палицею відкинути від потерпілого провід, який знаходиться під напругою, відтягти потерпілого від електричних проводів, від струмопровідних частин установки. При напрузі в установках до 1000 В можна взятися за сухий одяг потерпілого, не торкаючись відкритих частин тіла. Слід користуватися гумовими рукавичками або намотати на руку шарф, прогумований плащ і т. п. Рекомендується стати на ізолюваний предмет (на суху дошку, на згорток сухого спецодягу).

У випадку судорожного обхвату потерпілим електричного проводу, який знаходиться під напругою, розгорнути руки потерпілому, відриваючи його від проводу послідовним відгинанням окремих пальців. При цьому працівник, який надає допомогу, повинен бути у діелектричних рукавицях і знаходитись на ізолюючій від землі основі.

При напрузі в електричних установках понад 1000 В рятувальник повинен одягти діелектричні боти, рукавиці і діяти діелектричною штангою. Якщо потерпілий при свідомості, його кладуть у зручне положення, накривають теплим покривалом і залишають у стані спокою до прибуття лікаря.

Якщо після звільнення потерпілого від дії струму він не дихає, то потрібно негайно зробити штучне дихання і непрямий (зовнішній) масаж серця. Найбільш ефективним методом штучного дихання є «з рота в рот» або «з рота в ніс». Робиться це таким чином: стають з лівого боку від потерпілого, підкладають під його потилицю ліву руку, а правою тиснуть на його лоб. Це забезпечить вільну прохідність гортані. Під лопатки потерпілому кладуть валик зі скрученого одягу, а рот витирають від слизу. Зробивши 2—3 глибоких вдихи, особа, яка надає допомогу, вдуває через марлю або хустку повітря із свого рота в рот або ніс потерпілого. При вдуванні повітря через рот особа, яка надає допомогу, закриває пальцями ніс потерпілого; при вдуванні через ніс потерпілому закривають рот.

Після закінчення вдування повітря в рот чи ніс потерпілому дають можливість вільно-го видиху. Частота вдування повітря потерпілому повинна бути 12—13 разів на хвилину.

За відсутності у потерпілого дихання і пульсу йому потрібно разом зі штучним диханням робити масаж серця. Робиться це так: потерпілого кладуть на спину на підлозі, звільняють грудну клітку від одягу. Особа, яка надає допомогу, знаходиться з лівого боку від потерпілого, долонями двох рук натискає на нижню частину грудної клітки потерпілого з силою, щоб змістити її на 3—4 см. Після кожного натискання потрібно швидко забирати руки з грудної клітки, щоб дати можливість їй випростатись. У такій ситуації операції чергуються. Після 2—3 вдувань повітря роблять 4—6 натискань на грудну клітку. Для перевірки появи пульсу масаж припиняють на 2—3 секунди. Перші ознаки того, що потерпілий приходить до свідомості: поява самостійного дихання, зменшення синюватості шкіри та поява пульсу.

Констатувати смерть має право лише лікар.

Надання домедичної допомоги при пораненні й кровотечі: перша допомога при пораненні та кровотечі зводиться до обережного накладання на рану індивідуального пакета. При цьому мити рану водою, змивати кров з рани забороняється.

Якщо індивідуального пакета немає, для перев'язування використовуйте чисту носову хустинку. У цьому випадку приготовлену для перев'язування тканину змочіть йодом так, щоб пляма йоду трохи перебільшувала розміри рани.

При кровотечі необхідно підняти поранену кінцівку, закрити рану перев'язувальним матеріалом і притиснути ділянку біля неї на 4—5 хв, не торкаючись рани пальцем. Після цього рану треба забинтувати. Якщо кровотеча продовжується, слід вдатися до здавлювання кровоносних судин за допомогою згинання кінцівки у суглобах, притискування кровоносних судин пальцями, джгутом чи закруткою.

При накладанні джгута спочатку місце накладання обгортають м'яким матеріалом (тканиною, ватою тощо). Потім джгут розтягують і туго перетягують ним попередньо обгорнуту ділянку кінцівки доти, поки не припиниться кровотеча.

За відсутності гумової трубки або стрічки, що розтягується, для джгута застосовують інші матеріали (мотузку, ремінь, рушник тощо). У цьому випадку такий джгут зав'язують вузлом на зовнішньому боці кінцівки і використовують як закрутку. У вузол просувають важіль (паличку, металевий стержень), яким закручують закрутку до припинення кровотечі. Через 1 годину після накладання джгута його попускають на 5—10 хв, щоб не виникла небезпека омертвіння знекровленої кінцівки. При пораненні великих судин ший і верхньої частини грудної клітки джгут не накладається. Кровотеча зупиняється при натисканні пальцем на поранену судину у самому місці поранення; при великій кровотечі необхідно терміново викликати лікаря.

Домедична допомога при переломах, вивихах, розтягу зв'язок, суглобів, ударах: При переломах, вивихах необхідно надати потерпілому зручне положення, яке виключає рухи пошкодженої частини тіла. Це досягається шляхом накладання шини, а за її відсутності можна використати палиці, дошки, фанеру і т. д. Шина повинна бути накладена так, щоб були надійно мобілізовані два сусідні з місцем ушкодження суглоби (вище і нижче), а якщо перелом плеча чи стегна, — то три суглоби. Накладають шину поверх одягу або кладуть під неї що-небудь м'яке — вату, шарф, рушник. Шина повинна бути накладена так, щоб центр її знаходився на рівні перелому, а кінці накладалися на сусідні суглоби по обидва боки перелому. Фіксація відкритого перелому вимагає дотримання додаткових умов. З метою попередження забруднення рани, необхідно змастити поверхню шкіри навколо рани йодом, попередньо зупинивши кровотечу, і накласти стерильну пов'язку.

Особливо небезпечні травми хребта. У таких випадках необхідно обережно, не піднімаючи потерпілого, підсунути під його спину дошку, щит, двері тощо.

При переломі ребер необхідно міцно забинтувати груди або стягнути їх рушником під час видиху. При ушкодженні тазу обережно стягнути його широким рушником, покласти на тверді ноші, а під зігнуті і розведені колінні суглоби підкласти валик.

При переломах і вивихах ключиці у під'язову западину кладуть вагу або інший матеріал, згинають руку в лікті під прямим кутом і прибинтовують її до тулуба. Рука нижче ліктя повинна перебувати у косинці, яку підв'язують до шиї.

При переломах і вивихах кисті та пальців рук роблять так: кисть руки з вкладеним у долоню жмутом вати, бинта (пальці зігнуті) прикладають до шини, яка повинна починатися біля середини передпліччя і закінчуватися біля кінців пальців, і перебинтовують.

При розтягу зв'язок суглобів — підняти хвору кінцівку догори, накласти холодний компрес та тісну пов'язку, створити спокій до прибуття лікаря.

При ударах забезпечити потерпілому повний спокій, накласти на місце удару холодний компрес. При ударах із синцями не слід класти примочки, місце удару змастити йодом і накласти пов'язку.

Домедична допомога при опіках, теплових ударах: при наданні першої допомоги при опіках, теплових ударах слід швидко припинити дію високої температури. Це має особливо велике значення при займанні одягу і при опіках рідиною через одяг. У першому випадку необхідно загасити полум'я, негайно накинувши на людину, яка горить, будь-яку

цупку тканину і щільно притиснувши її до тіла. Тліючий одяг знімають або обливають його водою.

При промоканні одягу гарячою водою, його також необхідно облити холодною водою або зірвати. Швидке занурення обпеченого лица у холодну воду зменшує біль і тяжкість опіку.

Місце опіків кислотами ретельно промивають струменем води протягом 10—15 хв. Обпечене місце промити 5 % розчином перманганату калію, або 10 % розчином питної соди (одна чайна ложка на склянку води). На місце опіку накладають бинт. Місце опіків їдкими лугами (каустичною содою, негашеним вапном) промивають проточною водою протягом 10—15 хв, потім слабким розчином оцтової кислоти. Місце опіків накривають марлею.

Опіки бувають трьох ступенів. При опіках першого ступеня з'являється почервоніння, припухлість шкіри. Уражені місця обробляють спиртом, прикладають примочки з розчину перманганату калію і забинтовують. При більш тяжких опіках (II і III ступенів) обпечені місця спочатку звільняють від одягу, накривають стерильним матеріалом, зверху накладають шар вати і забинтовують. Після перев'язування потерпілого направляють у лікарню. При опіках не слід розрізати пухирів, видаляти смолистих речовин, що прилипли до обпеченого місця, віддирати шматків одягу, які прилипли до рани.

При появі різних ознак теплового або сонячного удару потерпілого негайно виводять на свіже повітря або в тінь, потім його кладуть, розстібають одяг, що стискує, на голову і на серце кладуть холодні компреси, дають пити у великій кількості холодну воду, у тяжких випадках потерпілого обливають холодною водою.

При припиненні дихання або його утрудненні до прибуття лікаря потерпілому роблять штучне дихання.

Домедична допомога при обмороженні, переохолодженні: обмороження виникає при місцевій дії холоду на тіло. Холод, діючи на судини, спричиняє їх звуження, внаслідок цього відбувається недостатнє кровопостачання певної ділянки тіла, що проявляється у зблідненні шкіри. Якщо вчасно не буде надано першу допомогу, то це може спричинити відмирання тканини.

Розрізняють три ступені обмороження: I — побіління і втрата чутливості; II — почервоніння і поява «пухирів»; III — омертвіння тканин, які набувають буро-червоного кольору.

При обмороженні I ступеня слід розтерти обморожені місця тіла сухою теплою тканиною до почервоніння. При обмороженні II і III ступенів — накласти стерильні сухі пов'язки і забезпечити негайну доставку потерпілого у лікарню.

При легкому ступені переохолодження тіло розігрівають розтиранням, дають випити кілька склянок теплої рідини. При середньому і тяжкому ступенях — тіло енергійно розтирають вовняною тканиною до почервоніння шкіри, дають багато пити.

Домедична допомога при отруєнні: причиною отруєння є проникнення в організм людини різних токсичних речовин. Захворювання починається через 2—3 год, інколи через 20—26 год.

При харчовому отруєнні потерпілому кілька разів промивають шлунок (примушують випити 1,5—2 л води, а потім викликають блювання подразненням кореня язика) до появи чистих промивних вод. Можна дати 8—10 таблеток активованого вугілля. Потім дають багато чаю, але не їжу. Якщо після отруєння пройшло 1—2 год, і отрута надходить вже із шлунку до кишечника, то викликати блювання даремно. У такому випадку необхідно дати потерпілому проносне (2 столові ложки солі на 1 склянку води). Для зменшення всмоктування отрути слизовою оболонкою шлунково-кишкового тракту потерпілому можна дати розведені крохмаль або молоко.

Щоб запобігти зупинці дихання і кровообігу, необхідне постійне спостереження за потерпілим.

Як діяти при харчовому отруєнні:

- за перших ознак харчового отруєння треба звернутися до лікаря або викликати швидку допомогу;
- якщо є підозра, що отруєння спричинили гриби, негайно викликати швидку допомогу — кожна хвилина дорога;
- до прибуття лікарів бажано промити шлунок, а потім випити води або несолодкого чаю.

Домедична допомога при ураженні хімічними речовинами:

- якщо хімічна речовина рідка, її треба негайно змити проточною водою протягом 15—30 хв;
- якщо хімічна речовина потрапила в очі, слід промивати їх холодною водою протягом 15—30 хв. Око треба розплющити, а струмінь води спрямовувати до його внутрішнього куточка;
- якщо речовина суха, її треба струсити чи зняти сухою ганчіркою (і ніколи не здувати, щоб порошок не потрапив в очі);
- тільки після цього уражене місце промивають водою;
- дію деяких хімічних речовин можна знешкодити. Місце, обпечене оцтовою есенцією, можна обробити мильною водою чи слабким розчином харчової соди (1 чайна ложка на склянку води). А якщо опік спричинено засобом для чищення каналізаційних труб, знадобиться розчин лимонної кислоти (1/2 чайної ложки на склянку води) чи розведений наполовину харчовий оцет;
- діти і люди похилого віку потребують негайної госпіталізації навіть при незначному ураженні хімічними речовинами;
- за перших ознак отруєння слід викликати швидку допомогу;
- до лікарні треба взяти посуд та етикетку від хімічної речовини, яка викликала отруєння.

РОЗРОБЛЕНО:

Заступник директора з АГР

І.ОСТАПЕНКО

ПОГОДЖЕНО:

Інженер з охорони праці

І.ГАБУРА